

Preekschets

Identiteit en roeping van de kerk in een wereld die verlangt naar liefde

Vluchtelingengebedsdag

De heer De Jong
2009

De situatie van de vervolgte kerk in de eerste eeuw ligt ver buiten onze ervaringswereld, maar is vergelijkbaar met de situatie waaruit asielzoekers zijn gevlucht. Tegelijk hebben wij als christenen in het vrije Nederland wel dezelfde identiteit en roeping voor de wereld als de vroege kerk. Als priesters van onze koning Jezus Christus kunnen wij voorbede doen voor asielzoekers in nood en hen vertellen van de hoop waaruit wij leven.

Lezen: Deut 10: 12-22
1 Pt 1:1; 2:1-12

Tekst voor de preek: 1 Pt 2:1-10

Brief van Petrus aan de vreemdelingen

De apostel adresseert zijn brief aan “de uitverkorenen die als *vreemdelingen - parepidèmois* verspreid in ... verblijven” (1Pt 1:1). *Parepidèmos* (*par, epi* – ‘bij, in’ gecombineerd met *demos* – ‘volk’) wordt gebruikt voor buitenlanders die een tijdje in het land verblijven. In 2:1 krijgt dit woord een verdere inkleuring door de toevoeging *paroikos* (combinatie van ‘bij’ en *oikos* – ‘huis’), *bijwoner*. Gods uitverkiezing maakt natuurlijke relaties (familie, vaderland) ondergeschikt aan de nieuwe relatie met God. Christenen leven als buitenlanders, als gasten, omdat ze onderweg zijn naar hun nieuwe vaderland (vergelijk Heb 11:13-16). Hier heeft de combinatie ‘vreemdeling en bijwoner’ de klanken van vluchteling en deelnemer aan de dienst van God.

In de Septaginta (de Griekse vertaling van het Oude Testament) is *paroikos* de vertaling van het Hebreeuwse *geer* (vreemdeling, vluchteling) en *tosjab* (iemand die tijdelijk in het land verblijft). De *geer* wordt in het OT onderscheiden van de buitenlander die op doorreis is, omdat hij of zij zijn vaderland is ontvlucht vanwege politieke of economische redenen om zijn heil te zoeken in Israël. God geeft hen bij zijn volk Israël bijzondere voorrechten, meer dan zij krijgen in de omliggende landen. Ze hebben recht op hulp, bescherming en mogen onder voorwaarden (Ex 12:48) meedoen met de eredienst aan God (o.a. Dt 14:29; Lev 25:6; Num 35:15). *Geer* wordt ook als metafoor gebruikt voor de autochtone Israëliet in Gods aanwezigheid (o.a. Lev 25:23). Wanneer beide betekenissen van *geer*, namelijk vluchteling en volledig deelnemer in de eredienst aan God worden bedoeld, gebruikt de Septuaginta de vertaling *prosèlutos* (proseliet), anders *paroikos*. Het hebreeuwse woord *geerut* (gastvrijheid) is afgeleid van *geer*.

Brief aan ons

Petrus schrijft aan de christenen die door hun geloof in Jezus Christus ‘vreemden’ waren geworden voor hun omgeving. Deze vervreemding van onze omgeving kennen wij op een andere manier ook. Wij staan anders in het leven dan mensen die niet in Jezus geloven, zeker wat de hedonistische trekken van onze individualistische westerse maatschappij betreft. Ons leven is gericht op God (2:19) en draait om het contact met Hem. Onze hoop ligt in de toekomst.

De asielzoekers zijn vreemdelingen in Nederland. De meesten kennen het evangelie van God en de hoop waar wij als christenen uit leven nog niet. Petrus gebruikt het *beeld van de vreemdeling* om de letterlijke en geestelijke situatie van vroege christenen te schetsen. Voor ons geldt nog steeds de geestelijke betekenis, voor asielzoekers de letterlijke.

Gebruikte literatuur

Van Genderen, William A. Gen. Ed., *New International Dictionary of Old Testament Theology & Exegesis*, Paternoster Press Carlisle, 1997, dl. 1-5

Brown, Collin Gen. Ed., *New International Dictionary of New Testament Theology*, Zondervan Publishing House Grand Rapids, 1986, dl. 1-4

Guthrie, Donald, *New Testament Introduction*, Apollos Leicester/IVP Illinois, 1990⁴

Houwelingen, P.H.R. van, *1 Petrus – Rondzendbrief uit Babylon*, Kok Kampen, 1991

Stibbs, A.M. and A.F. Walls, *1 Peter*, IVP Illinois/Wm.B. Eerdmans Publishing Co. Grand Rapids, 1987²

International Standard Bible Encyclopedia

Preekschets

In de kaders staan opmerkingen over de exegese van dit gedeelte.

In de ingesprongen gedeelten vindt u materiaal dat u kunt gebruiken ter illustratie.

Inleiding - onze wereld verlangt naar liefde; christenen zijn allochtonen met een roeping

Ieder mens verlangt naar liefde, acceptatie, naar een plekje waar je gewoon mag zijn. Niet iedereen heeft zo'n plekje.

De lezers van 1 Petrus worden vreemdelingen, allochtonen, genoemd. Waarom? Doordat ze Jezus Christus volgen, zijn ze vervreemd van een wereld die hen steeds vijandiger werd.

Toch hebben zij een taak in een wereld die hen vijandig is.

Wij zijn in zekere zin ook 'vreemdelingen' in onze wereld. En ook wij hebben een taak in onze wereld. De taak om goed te doen, zodat God eer ontvangt en mensen Jezus Christus leren kennen.

1 Levenssituatie vroege kerk*Levenssituatie*

Uit 1 Petrus is duidelijk dat de christenen het in die tijd bijzonder moeilijk hadden: hun omgeving vindt het vreemd dat zij niet meer meedoen met de liederlijke afgodendienst (4:4) en spreekt daarom kwaad over de christenen. Ze worden gehoond (4:14) en uitgemaakt voor misdadigers (2:12). Ze lopen (grote) kans onverdiend, vanwege hun geloof te moeten lijden (2:19). Daardoor kunnen ze bang of verward worden (3:14 en 4:1). Tenminste sommigen worden door de mensen veroordeeld (4:6). Het lijden kan zo erg zijn, dat Petrus spreekt over de 'vuurproef' (4:12-14), waaronder ze gebukt gaan. Deze vervolging van christenen is wijd verspreid (5:9).

De apostel Petrus schrijft waarschijnlijk omstreeks de tijd dat Nero keizer was (AD 62-65). Bekend is dat keizer Nero christenen de schuld gaf van de grote brand in Rome (AD 64).¹ In de tijd van keizer Vespasianus was het verboden christen te zijn en tijdens keizer Trajanus werden rechtszaken gevoerd tegen christenen vanwege hun geloof.

Wat betekende het voor hun dagelijks leven dat deze lezers 'vreemdelingen' waren geworden? Aanvankelijk was er onbegrip van hun vrienden, collega's en familie. "Waarom doen ze niet meer mee met de feesten voor de goden? Straks komen de goden nog met hun wraak. Trouwens, heb je gehoord dat ze allerlei vreemde dingen doen tijdens hun bijeenkomsten?" Het onbegrip sloeg om in haat.

Om dit beeld van de situatie in de eerste eeuw wat levendiger te maken kunt u iets uit oude documenten van de eerste eeuw kunnen citeren, bijvoorbeeld een gedeelte uit de brief van gouverneur Plinius aan keizer Trajanus (*Epistulae ad Traianum* – klik [hier](#) voor een Nederlandse vertaling [books.google.nl](#)), waarin Plinius spreekt over rechtszaken tegen christenen en over het toenemende 'bijgeloof' van de christenen.

Levenssituatie asielzoekers

Wij leven in vrijheid en kennen de levenssituatie van de eerste lezers van Petrus' brief niet uit ervaring. Wij zijn vrij om Jezus te volgen. Asielzoekers kennen vanuit de landen waaruit zij moesten vluchten wel heel goed die stress van de omringende vijandigheid - en het gevoel van nooit rust te hebben. Nergens veilig. Sommigen streden als advocaat of journalist voor mensenrechten, vrijheid van meningsuiting of godsdienst. Anderen zijn gevlucht, omdat

Een paar weken geleden vroeg ik een jonge Palestijnse man hoe hij het leven in het AZC vond. Ik dacht dat hij zou beginnen over de verveling. Op het AZC is weinig afleiding. Maar daar sprak hij niet over. Ernstig zei hij: "jullie hebben hier rust en vrede."

2 Onze nieuwe identiteit

'Proeven van Gods goedheid' – het begin van het nieuwe leven

Petrus spreekt door heel de brief heen over het grote belang van levensheiliging en het doen van goede daden, o.a. zodat daardoor de ongelovigen tot inzicht komen en God eer zullen bewijzen (2:12). In een tijd waarin zo op hen wordt gelet, is het belangrijk alle slechtheid weg te doen. In een vijandige omgeving moet de gemeente ook een plaats van vrede zijn, waar onderlinge liefde is en alle slechtheid afgelegd wordt (1:22; 2:1). Te midden van vervolgingen mogen de christenen weten dat God zal hen uiteindelijk uit het lijden zal redden (1:9) en zal laten delen in een onbeschrijfelijke luister en zaligheid (1:10 e.v.; 5:10). Hij zal ook kracht geven om vol te houden (5:10).

2:3 Het griekse *ei egeusasthe* betekent 'jullie hebben immers geproefd ...' en verwijst naar Ps 33:9. Het woord *chrestos* (goedheid) is mogelijk een woordspel met 'Christus'. De christenen hebben gezien dat God goed en genadig is. Vanuit deze ervaring motiveert Petrus hen hun leven toe te wijden aan God.

Wij kennen die vijandigheid niet. Toch zouden de mensen ook aan ons moeten kunnen merken dat wij anders zijn. Ook wij zijn onderweg naar ons vaderland bij God. Als wij God hebben leren kennen en hebben geproefd van zijn goedheid, gaat ons leven steeds meer om Hem draaien. Dan komt er een verlangen om te breken met slechte gewoonten. In de gemeente moeten we goed zijn voor elkaar, omdat God goed is voor ons.

In de islam gaat het precies andersom. Je zonden worden pas vergeven als je heilig leeft. Voor wat hoort wat. Moslims geloven dat iedereen op de ene schouder een engel heeft die bijhoudt wat je verkeerd doet en op de andere schouder één die bijhoudt wat je goed doet. Het is maar afwachten naar welke kant de weegschaal doorslaat. Moslims weten dan ook niet zeker of ze zalig zullen worden. Bij onze goede God gaat het precies andersom. Eerst laat God ons proeven van zijn goedheid, van zijn genade. Daarna zegt Hij: leef dan ook heilig, want Ik ben heilig (1:16) en groei daarin (2:2). Paulus laat ons duidelijk zien dat ook deze heiliging Gods werk is, vrucht van de Heilige Geest. God geeft ons vergeving en heiliging. De islam leert dat je alles zelf moet verdienen.

Groei van het nieuwe leven

2:2 *verlang als pasgeboren baby's naar de zuivere melk* – dit is het beeld van een pasgeboren baby met een sterke zuigreflex. Om te kunnen groeien in onze nieuwe identiteit als wedergeboren christenen en om vol te kunnen houden, hebben we voeding nodig van Gods woord.

Hebben wij dat nog wel? Zo'n sterk verlangen naar Gods woord? We hebben het nodig om te kunnen groeien en vol te houden.

Mensen uit verre landen die voor het eerst de Bijbel of een deel ervan in hun eigen taal lezen, kunnen hun blijdschap niet op dat ze eindelijk het woord van God kunnen lezen.

2:4 *Voeg u bij hem, de levende steen* – de uitdrukking ‘komen/naderen tot’ betekent dat men zich stelt voor God om in zijn aanwezigheid te komen en te blijven. Het heeft betrekking op aanbidding, het brengen van offers en op gebed. Via Ps 34:5,6 verbindt Petrus de ervaring van Gods redding met het naderen tot God. Het woord *proseliet* is hiervan afgeleid. Een proseliet is een heiden die genaderd is tot God om zich te bekeren en bij Gods volk te horen. Met het woord *steen* leidt Petrus het vervolg in, waar hij spreekt over de verwerping van Jezus die tot zijn kruisiging en dood leidde. Petrus had hier ook over gesproken in zijn rede tot de Joodse Hoge Raad. De verwerping van Jezus is het tegenovergestelde van naderen tot God. *Levende steen* verwijst naar Jezus’ opstanding uit de dood. De mensen die niet in Jezus willen geloven zijn als bouwvallers die een steen afkeuren (citaat uit Ps 118). Maar God accepteerde Jezus’ offer aan het kruis en maakte Hem tot de waardevolle hoeksteen.

Wat betekent Gods goedheid voor de mensen in de kerk persoonlijk? Hebben wij geproefd van Gods goedheid? Hoe kunnen we tot Hem naderen en van zijn goedheid proeven? Hoe doe je dat? Jezus is door God gesteld tot fundament en struikelblok. Ieders houding ten opzicht van Hem is bepalend voor hun bestemming: mensen worden gebouwd of struikelen. Het gevolg van het komen tot Jezus is: vreemdeling voor de wereld worden.

In de Islam is het verboden christen te worden. Moslims die Jezus Christus gaan volgen, krijgen vaak te maken met verwerping door hun islamitische familie. Ook in Nederland hebben deze ex-moslims het vaak erg moeilijk, omdat de mensen die hen vertrouwd waren, hen verwerpen. En omdat ze maar moeilijk een nieuw thuis vinden in de Nederlandse kerken. Blijven ze ook vreemdelingen voor de kerk?

3. Identiteit en roeping van de gemeente

2:9-10 *uitverkoren geslacht*, een uitgekoren generatie. Dit zijn de woorden van Jesaja over Israël. In Jesaja 43:21 geeft God hoop aan een volk in nood. Het was de tijd van de ballingschap. En Petrus spreekt deze woorden uit over de kerk.

Jullie zijn een koninkrijk van priesters, een volk dat God zich verworven heeft. In Exodus 19:4-6 (de grote woorden van de verbondssluiting op de Sinaï) spreekt God over grote waarde die Israël voor God heeft.

Priesters zijn bijzondere mensen, omdat ze rechtstreeks in contact treden met God. Priesters brengen offers en doen voorbede voor de mensen bij God. Jezus is onze koning en wij zijn zijn priesters.

Een heilige natie. *Ethnos* was het woord waarmee *heidene*n werden aangeduid ter onderscheiding van Israël.

Heilig betekent ‘aan God gewijd’. Petrus had als Jood aanvankelijk zoveel moeite om met heidenen om te gaan. Hier spreekt hij over heidenen die bij Gods volk horen.

Om de grote daden te verkondigen van Hem, die u uit de duisternis heeft geroepen naar zijn wonderbaarlijke licht. De identiteit en positie die Petrus vanuit het Oude Testament toeschrijft aan de kerk van Jezus Christus hebben als doel dat zijn naam wordt grootgemaakt onder de ongelovigen. Dat is de roeping van de kerk.

Eens geen volk, nu Gods volk. Vanuit Hosea 1 benadrukt Petrus Gods grote liefde voor de christenen uit de heidenen. Eens hoorden ze niet bij zijn volk, nu wel!

volk van God. Dezelfde identiteit hebben wij als gemeente van Jezus Christus. Wat stralen wij in de wereld uit van onze identiteit? Zijn wij bezig met ons eigen overleven, met het vasthouden van wat we hebben, omdat de kerken leegstromen? Of leven wij als volk van hoop, met een roeping voor de wereld? Wij zijn het licht van de wereld. Als ons licht niet meer schijnt, is er niets dan duisternis. Als wij dit beseffen, gaan we anders naar de wereld om ons heen kijken. We zien mensen die verlangen naar liefde, acceptatie, vervulling. En wij kennen het geheim. Want wij hebben geproefd van zijn goedheid en eten wekelijks van zijn woorden van genade.

Onze roeping en asielzoekers

Asielzoekers verloren hun baan, hun bezit, hun land, hun familie en hun eer. Zij zijn op zoek naar een nieuwe identiteit in een land dat hen veelal niet welkom heet. Gevlucht voor oorlogsgeweld, politiek geweld, geloofsvervolgung of honger, zijn ze vol hoop op een betere toekomst terecht gekomen in Nederland. Belast met allerlei trauma’s en teleurstellingen krijgen ze hier vaak te horen dat ze niet kunnen blijven. Ze klampen zich vast aan een hoger beroep en wachten af hoe hun asielprocedure zal aflopen. Zonder afleiding en met weinig hoop, raken velen gedeprimeerd.

Een man van ongeveer 45 jaar vertelde me in gebrekkig engels dat hij zo graag af en toe eens wilde praten. Gewoon dat iemand eens zou willen luisteren. "Elke minuut is hier als een hele dag." Geen afleiding, geen aandacht, los van alles en iedereen.

Gevlucht uit zijn vaderland, niet meer onder de mensen die hem vertrouwd waren. Hij kon ze niet meer kan vertrouwen. Hij was vreemdeling geworden in een vreemd land ...

God gaf in het Oude Testament het volk de opdracht goed te zijn voor de vreemdelingen in het land (Lev 19:34) en hen lief te hebben als zichzelf (Deut 10:18,19). Zij waren immers ooit zelf vreemdelingen geweest in Egypte.

Net als Israël in het Oude Testament zijn ook wij in zekere zin verwant aan de vreemdelingen in ons land, omdat ook wij onderweg zijn naar een nieuwe vaderland. Laten wij goed zijn voor de asielzoekers, omdat onze broeders en zusters elders moeten vluchten. Door daden van liefde en aandacht komen asielzoekers tot geloof.

Wij zijn als kerk van Jezus Christus een koninkrijk van priesters.

Door van Gods genade te vertellen, kunnen wij getuigen van zijn grote liefde. Met onze daden kunnen wij hen daar ook van laten proeven. Laten wij vandaag als priesters voorbede doen voor de asielzoekers in ons land.

Denk eens aan de vreugde voor Jezus, als Hij binnenkort terugkomt en de asielzoekers van Nederland in zijn armen zal sluiten:

"Eens was u geen volk, nu bent u Gods volk;

Eens viel Gods ontferming u niet ten deel, nu wordt zijn ontferming u geschonken."